

Adéla Rybářová: *Sei Sonate a Violino Solo e Basso, Op. 1 (1739)* od Václava Vodičky

bakalářská práce, ÚHV FF UK, Praha 2024
(oponentský posudek)

Autorka hodnocené práce se zaměřila na dosud nepojednanou sbírku šesti houslových sonát českého skladatele a houslisty Václava Vodičky (1712–1774), který celý svůj profesní život strávil ve službách významného rodu Wittelsbachů na mnichovském kurfiřtském dvoře. Hlavním záměrem autorky bylo podrobit sonáty analýze prostřednictvím dvou různých metodik, porovnat jejich výsledky a s jejich pomocí zasadit Vodičkovy sonáty do kontextu dobové tvorby. Analýze předchází úvodní kapitoly o skladateli a historických souvislostech. V hodnocení považuji za důležité oddělit pojetí struktury textu a historiografie a pak samotnou práci s hudebním materiálem.

V teoretickém úvodu nacházím nejvíce nedostatků souvisejících s formou některých kapitol a volbou důrazu na určitá témata. Nejprve z určitého úhlu pohledu marginální technikálie: za chybu považuji zařazení podkapitol o pramenech, které jinak hodnotím bez výhrad, do oddílu nazvaného Stav bádání. Jeho úkolem je představit, jak byla hlavní témata práce dosud reflektována v odborné literatuře. To se částečně dozvíme až v podkapitole 2.4, ale pouze ve vztahu k popsaným pramenům. O stavu bádání v oblastech historiografie a analýzy se dozvíme vždy až na začátcích dotčených kapitol 3.1, 4.1 a v podstatě i 4.2. Kapitola 2.4 má navíc nevhodnou „ich formu“. Zde se nemáme dozvědět, s čím pracovala autorka, ale co je relevantní literatura k danému tématu obecně. „Ich formou“ je zatíženo více pasáží v práci – většinou úvodní odstavce kapitol nebo závěrečné odstavce, které mají připravit na další kapitolu. Jsou nadbytečné, vše vyplývá z následujícího textu.

Historická část práce začíná životopisnou kapitolou. Ač je zřejmé, že o životě a kariéře Václava Vodičky víme omezené množství informací, z více zdrojů by bylo možné sestavit delší a informačně bohatší text, a především by bylo žádoucí ho samostatně naformulovat. Při komparaci s uvedenou bakalářskou prací Michaely Kouřilové jsem zjistila mnoho doslovně převzatých formulací, případně pouze občas se lišící slova.

Další kapitoly o rodu Wittelsbachů a jejich kapele by měly při takovém rozsahu práce jasně směřovat k souvislostem s Vodičkou, sbírkou sonát op. 1, jejím tiskem v Paříži a jejím hudebním obsahem. Proto považuji za naprosto nadbytečnou kapitolu 3.2.2. o vzdělávacích cestách mladých hudebníků do Itálie. Vodička v Itálii pravděpodobně byl, nic podrobnějšího o tom však nevíme a dobová praxe popsaná autorkou může i nemusí jeho příběhu odpovídat. Spekulace o tom, jak si hudebníci vybírali své italské školitele a destinace, jsou zavádějící, autorka zde nepochopitelně zmiňuje i cestopis pro nehudební cestovatele od Petra Ambrose Lehmana. Není zde zmíněna skutečnost, že mladí hudebníci, pokud nepocházeli ze šlechtické rodiny, si sami nic nevybírali a o jejich cestě rozhodoval ten, kdo ji platil – aby měl jistotu, že jeho investice do hudebního vzdělání budou dobře zhodnoceny. Tedy zaměstnavatel, který volil podle doporučení svých italských kontaktů. V celé dlouhé kapitole se k Vodičkovi vztahuje pouhý jeden odstavec na s. 21, další pasáže o Giovannim Battistovi Ferrandinim zase s cestami hudebníků do Itálie vůbec nesouvisí a měly by patřit to kapitoly o mnichovské kapele.

Kapitola popisující mnichovskou dvorní kapelu v polovině 18. století je vzhledem k tématu práce pojatá příliš detailně. Dozvíme se, že kapela evidentně fungovala ve své době zcela standardně jako jiné větší šlechtické kapely. V popisu hierarchie a hlavních funkcí autorka zcela opomíjí funkci koncertního mistra, která se právě Vodičky týkala. Teprve v závěru se dočteme zajímavé zmínky o Vodičkovi nebo o povinnostech členů kapely. Nevím, zda je nutné věnovat samostatnou kapitolu dedikaci sbírky, která je zcela standardní a možná by stačilo ji jen ocitovat. Obecné pojednání o dedikacích i závěrečný vhled do budoucnosti svobodných umělců považuji za nadbytečné. Naopak zajímavé by bylo uvést alespoň přehledově všechny tisky, které na základě královského privilegia Vodička v Paříži vydal.

Analytická část je zpracována dobře, což potvrzuje její stěžejní úlohu v rámci celé práce. Autorka se rozhodla pro detailnější analýzu oběma metodami pouze v případě první sonáty, u ostatních pěti už zmiňuje jen zajímavosti u některých vět, což je akceptovatelný přístup. Navzdory tomu, že jsem detailně neprošla do analytické metody Roberga Gjerdingena, komparací s paralelně provedenou formální analýzou se zdá, že jí nabízená schémata autorka správně přiřazuje k jednotlivým úsekům v hudebním materiálu. Určitým potvrzením správného vedení obou analýz je i vyvození shodných postřehů v závěrečném vyhodnocení. V originálním Vodičkově stylu, dokazujícím skladatelovu vynikající znalost nástroje a jeho možností, autorka na konkrétních příkladech nachází znaky galantního stylu. V porovnání s díly vytištěnými v pařížském nakladatelství bezprostředně před a po Vodičkovi (v čele s díly Giuseppe Tartiniho) autorka nikoli překvapivě dovozuje Vodičkovu vazbu na italskou tvorbu té doby.

I zde však musím zmínit určité diskutabilní prvky. Dovolím si polemizovat s tvrzením na s. 41, že rysy virtuózní kadence poukazují na vzrůstající popularitu sólového koncertu. Viděla bych spíš souvislost s tendencemi emancipace sólového partu směrem ke stylu klasicismu, bez ohledu na formu koncertu nebo sonáty. Samotné srovnání tištěných děl v tabulce (příloha 10.8) i v textovém popisu možná schválně zatajuje, o jaké autory a skladby se jedná, je to však na škodu věci – bylo by lepší si jednotlivé charakteristiky přiřadit ke konkrétnímu dílu konkrétního skladatele. Indikátory, jako je jazyk dedikace nebo počet vět, zvláště v takto anonymním pojetí, nic neprokáží. Výběr deseti děl je zúžený nejspíš samotnou autorkou – podle jakého klíče?

Navzdory dílčím výtkám cítím z posuzované práce autorčin zápal pro houslovou literaturu 18. století a upřímné odhodlání představit její dosud méně známou součást širšímu okruhu zájemců. Témata zmíněná v samotném závěru, k nimž by se mohl výzkum nadále ubírat, jsou bezesporu slibná a lákavá.

Doporučuji tuto práci k obhajobě, hodnotím známkou velmi dobře.

V Praze 23. 8. 2024

PhDr. Lucie Maňourová, Ph.D.